

چکیده:

"الیاف فلزی گلابتون" یکی از انواع الیاف فلزی است که از دیرباز در تزئین بافته های تاریخی مورد استفاده قرار می گرفته است. در لغت نامه ی دهخدا گلابتون این گونه تعریف شده است:

"ابریشم غاز کرده و به صورت پنبه ی معلوج درآمده، رشته ی زر و سیم ... و کیف و جیب به ریسمان زر که آن را گلابتون نیز خوانند. طلایی باشد که از حدیده کشیده، به هیأت ریسمان های باریک ساخته باشند و آن را اکنون در ایران گلابتون گویند." به طور کلی گلابتون به نخ های ابریشمی با روکش طلایی یا نقره ای اطلاق می شود، که البته امروزه استفاده از طلا و نقره در ایران مرسوم نیست و گلابتون دوزان به جای استفاده از این دو فلز، از نخ هایی که دارای روکش فلزی زرد یا سفید بوده و عمدتاً در پاکستان تولید می شوند، استفاده می کنند؛ اما آنچه بدیهی است اینکه ماده ی اصلی در الیاف گلابتون، با قدمت تاریخی، ابریشم، طلا و نقره می باشد.

آنچه در این پروژه مورد پژوهش قرار می گیرد، بررسی تأثیرات متقابل مواد اصلی سازنده ی لیف گلابتون (ابریشم، طلا و نقره) و اهمیت آن در کیفیت لیف در دراز مدت می باشد، زیرا هر ماده، با ویژگی های مخصوص به خود، منجر به ایجاد شرایطی خاص می شود؛ که می تواند در کیفیت شیء مورد بررسی تأثیرگذار باشد. از طرف دیگر لیف ابریشم و نوار فلزی تشکیل دهنده ی لیف گلابتون در دراز مدت تأثیراتی بر روی یکدیگر می گذارند؛ بررسی این عوامل می تواند ما را به سمت مبحث جدیدی تحت عنوان "خود حفاظی" در الیاف گلابتون رهنمون سازد، که با استفاده از مواد خاص، با شرایط ویژه و تحت تکنیک مشخص، بر روی شیء مورد نظر ایجاد می شود.

لازم به ذکر است که منظور از خودحفاظی در اینجا حفظ سلامت شیء به صورت صد در صد نمی باشد، بلکه منظور حفظ شرایط اولیه ی اثر تا حد ممکن و به حداقل رساندن آسیب ها در طولانی مدت است، چراکه بروز برخی آسیب ها در اشیاء تاریخی اجتناب ناپذیر است.

مجموعه ی مطالعات انجام گرفته در این پژوهش نشان می دهد که استفاده از ابریشم صمغ گیری نشده، به عنوان مغزی نخ گلابتون و عدم استفاده از نوار فلزی با ضخامت 0/015 میلی متر به دلیل میزان آسیب بیشتر در دراز مدت، ساخت نخ های گلابتون، با کیفیت بهتر را میسر می سازد.

کلید واژه ها: بافته های تاریخی، الیاف فلزی، ابریشم، گلابتون، صمغ گیری ابریشم، رنگرزی ابریشم، نمودار هیستوگرام، تست SEM_EDS, Zwick، خودحفاظی